

*Jernej Popotnik:*

## Orehi.

**N**ikoli več nisem bil pozneje v življenju tako srečen kakor takrat. Še solnce je lepše sijalo in rože so vse slajše dehtele. Če sem stopil na hrib, se mi je zdelo, da sem kralj, in v dolini sem vriskal in prepeval — saj sem bil vendar mlad in doma, med svojimi, bil sem na Jagnjenici.

Travniki so bili takrat polni dehtečega cvetja. Sprehajal sem se po cvetočih livadah, trgal vijolice in se pogovarjal s ptiči; krenil sem na prijazno dobrovo, obraslo z belimi brezami, zavil sem v šumeči gozd, v mrak njegovih tajinstvenih senc. Povsod, kamorkoli sem prišel, sem bil doma. Veverice so bile moje prijateljice, kosi in slavci so me poznali in ljubili, in tudi jaz sem vse poznal in ljubil.

Naša hiša je stala na holmu. Okna so se svetila v solncu in prijazno mežikala mimooidočim, naj krenejo v našo utico, da jim postrežejo moja mati z jabolčnikom in kruhom. Tako je bil naš dom postajališče trudnih popotnikov in beračev. Z mnogimi sem se razgovarjal, in vsi so se mi smilili; v obraze so bili požolteli od glada in pomanjkanja, bili so raztrgani in so ponajveč šepali in se opirali ob krivenčaste palice.

Popotniki in berači so pili in jedli ter pripovedovali čudne zgodbe, ki so se mi zdele vse strašne in grozne: kako da je zasulo tam v rudokopu več rudarjev, kako da je povozil vlak neko deklico, in kako da je pogorela tam nekje za ono goro cela vas. Mati so poslušali te zgodbe in zmajevali z glavo, jaz pa sem se navsezadnje naveličal poslušati ter

sem pobegnil iz utice. Ko sem ležal pozneje na trati kraj pota, sem videl, kako odhajajo popotniki in berači, pokrepčani in hvaležni, od naše hiše po bregu navzgor, in dobro mi je bilo pri srcu — sam nisem vedel, zakaj.

Nekoč se je vlegel k meni v travo berač, ves raztrgan in kosmat v lica, tako da me je bilo groza, samo če sem se ozrl vanj. Nagnil je svoj rumeni obraz prav do mene in me zelenkasto pogledal, potem se je rezko zasmel, odložil malho kraj sebe in se počohljal po košati bradi. Naenkrat je raztegnil roko in me pobožal po glavi.

»Ej, dobro tebi, ko imaš še mater in si mlad!« . . .

Debelo sem ga gledal in ga nisem razumel. Samo silno smešen se mi je zdel, ko si je čohljal brado, vlačil iz svoje malhe suhe skorje, hruške, peclje, koščice in ostanke raznega papirja, vse to pomešano, ter momljal pri vsem tem opraviilu kakor star medved.

Tisti berač mi je pravil to-le:

»Veš, mladi moj, kaj ti dém: poslušaj me, kajti jaz sem učen. Dosti sveta sem že obhodil, dosti hudega sem že okusil na svetu tem! Zdaj ti pa povem še to-le: pojdi in prinesi mi orehov!«

Začudil sem se:

»Pa kaj boste z orehi?«

»Ojej! Še tega ne veš?« se je povaljal kosmatinec po travi, in trebih se mu je stresel od smeha. »Pojdi domov in reci materi, da bi baron Luka rad orehov!«

»Pa kdo je baron Luka?« sem se začudil še bolj.

»Baron Luka — to sem jaz!« se je potrkal berač s pestjo po prsih. »Le hitro stori tako, kakor sem ti rekel, saj tvoja mati me dobro poznajo!«

Ubogal sem ga in šel domov.

»Baron Luka bi rad orehov,« sem povedal važno materi in se usedel na vežni prag.

Mati so prišli iz kuhinje.

»Pa kje je?«

»V travi leži in orehov čaka.«

»Ne, ne — saj ne ležim!« se je oglasil v tem berač, ki je bil medtem prišepal do praga. »Dober dan, mamica moja dobra! Najlepši dober dan vam vošči baron Luka!«

»Bog daj dober dan, Luka!« so odzdravili mati in se zasmejali šaljivcu. »Ali bi res rad orehov?«

»Res, res, nič se ne šalim,« je pokimal berač z glavo. »Toda glavo stavim, da ne uganete, mamica, zakaj si želi baron Luka danes ravno orehov.«

»Pa res ne bom uganila!« so zmajali mati. »Po navadi berači ne prosijo orehov, ampak za kruh, slanino, maslo, fižol in druge take reči.«

Berač je sedel na prag kraj mene in si položil malho na kolena.

»Tako je!« je rekel. »Mlad bi bil rad spet, tako mlad in vesel in zadovoljen, kakor je ta-le tukaj, vaš sinček, mamica moja lepa! Mlad, dà, mlad zopet enkrat! In zato vas prosim orehov!«

»Saj sama ne vem, če te prav razumem ali ne,« so si šli mati z dlanjo preko čela. »Tako čudno govoriš, Luka... Norčav si bil, odkar te poznam, ampak v tej stvari bi ne bilo treba norčavosti!«

»O, norčav pa ne!« se je prestrašil berač, ko je videl materin resni obraz. »Toda tukaj, mamica, glejte to mojo malho. Široka je in ohlapna, in vsa različna ropotija je že v njej. Ropotija, ki me spominja na starost, in kako sem reven in ubog, samo nobenih takih stvari ni notri, ki bi me spominjale

mladosti. Dajte mi orehov, mamica, samo malo, dva, tri, pet — orehi me spominjajo moje mladosti.«

Tedaj so se mati zasmejali.

»O ti potepuh — pa kakšen modrijan! No, ti bom pa prinesla par orehov, četudi jih imamo malo pri hiši. Samo da se ti bo izpolnila želja, Luka, in da boš spet enkrat mlad!«

»Tako, takisto,« se je razveselil Luka, ko so mu prinesli mati orehe. Vstal je, stresel orehe v malho, še enkrat stresel z malho, in še — pa prijel za palico in se zahvaljeval: »Zdaj pa tisočkrat vam lepa hvala, mamica moja, preblaga. Zdaj bom lahko hodil, ker ste me pomladili z orehi. Poromal bom gor na tisti hrib, tam ima Jernač svojo hišo in mi zmerom postreže s hruševcem in s kruhom, včasih mi pa vrže tudi kaj mastnega v malho. Hodil bom in vso pot bom stresal z orehi in se spominjal tistih lepih časov, ko sem bil tudi jaz tako mlad in tako lep, kakor je ta-le vaš debelušček, vaš sinko! E, sveti Miklavž in orehi...! Tam smo sedeli otroci v gorki sobi, se smejali in trli orehe pa jedli sladka jedrca... To je bila mladost, sladko jedrce! — Ali zdaj! Samo lupine so nam ostale, in še te so plesnive... Pa kaj to! Spet je mlad Luka, baron Luka! To bom prepeval po poti! Zbogom, mamica, zbogom, mladi sinko!«

In berač Luka je kakor pomlajen odšepal od naše hiše. Jaz pa sem obsedel na pragu, gledal za njim in se čudil, kako lahko je korakal siromak po bregu navkreber, ter tisti hip sklenil, da bom storil z orehi tudi jaz tako, kadar bom star in vsem napoti — kakor berač Luka...

